

Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v letu 2019

1 Poslanstvo, strategija in cilji, ki bodo doseženi z načrtovanim nakupom knjižničnega gradiva

Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Tržič s strokovnim kadrom vseskozi stremi k izgradnji kvalitetne knjižnične zbirke. S tem svojim uporabnikom in drugim obiskovalcem omogoča neomejen dostopom do znanja in informacij.

Z delovanjem na področju kulture, izobraževanja in vseživljenjskega učenja prebivalcem tržiške občine ponuja enake možnosti za osebni in poklicni razvoj. Kot kulturno ter informacijsko središče kraja spodbuja ustvarjalnost, omogoča socialne stike ter medsebojno izmenjavo mnenj in izkušenj.

Knjižnica dr. Toneta Pretnarja v Občini Tržič ponuja:

- neomejen dostopnost vsem občanom in drugim obiskovalcem,
- izposojlo knjižničnega gradiva in posredovanje informacij,
- odprtost in dostopnost 50 ur tedensko v matični knjižnici, ter dodatno v Domu Petra Uzarja ter vsak drugi teden na 26 postajališčih bibliobusa,
- zbirko domoznanskega gradiva, ki jo sproti dopolnjuje in predstavlja,
- enakopravno vključevanje vseh skupin prebivalcev – (tudi marginalnih) skupin,
- in spodbuja demokratično mišljenje,
- podporo pri razvoju visokih meril informatizirane družbe,
- strokovno usposobljen kader,
- raznovrstna predavanja strokovnjakov in s tem podaljšuje odprtost knjižnice tudi izven uradnega delovnega časa.

Strategija: Knjižnica se povezuje z lokalnim okoljem in usmerja k uporabniku ter njegovemu aktivnemu vključevanju v oblikovanje ponudbe knjižnice.

S strokovnim delom, storitvami in kvalitetno knjižnično zbirko želimo uporabnike in druge obiskovalce osveščati in v družbi širiti humane vrednote. S tem želimo prispevati k izboljšanju kakovosti življenja.

Predlagani program dela Knjižnice dr. Toneta Pretnarja se bo v letu 2019 skušal približati nekaterim strateškim področjem Strategije razvoja slovenskih splošnih knjižnic od 2013 - 2020.

Podrobneje so naloge opredeljene v Strategija razvoja Knjižnice dr. Toneta Pretnarja za obdobje 2016 – 2020.

Glavna strateška področja:

- organizacija in delovanje

Knjižnica dr. Toneta Pretnarja za izpolnitev svojih nalog potrebuje ustrezne prostorske pogoje in sredstva za redno dejavnost in vzdrževanje, ker le tako lahko vsem občanom zagotovi enake pogoje, dostop in obseg ter storitve za povečevanje družbene blaginje.

- razvoj obstoječih in ustvarjanje novih storitev

Z dobro prakso (lastno in drugih knjižnic) in uvajanjem novih storitev se knjižnica še bolj približa potrebam uporabnikov in obiskovalcev, tako iz domače občine kot od drugod. V mnogih primerih novo storitev nakaže potreba v okolju delovanja knjižnice.

Z redno udeležbo na različnih strokovnih izobraževanjih, kot so seminarji, predavanja, delavnice, obiski sejmov ... zaposleni posodablajo in nadgrajujejo svoje strokovno znanje, tako na področju teorije kot na področju prakse.

- knjižnica kot aktivni dejavnik v okolju - potenciali sodelovanja, partnerstev in promocije kot izhodišča za prepoznavanje in priznavanje knjižnice v družbi.

Knjižnica se povezuje z drugimi zavodi v svojem okolju, mnogimi društvi in posamezniki. Največja promocija je njeno delo samo. Tega okolica spoznava preko številnih načinov obveščanja (spletna stran, radio, televizija, regionalni in lokalni časopis, ustno...)

2 Vsebinski kriteriji letnega nakupa za izgradnjo knjižnične zbirke

Pomemben del gradnje kvalitetne knjižnične zbirke je nakup gradiva. Cilj nabave gradiva je zbirka, s katero bo knjižnica zmoгла zadovoljiti izobraževalne, kulturne, informacijske in socialne potrebe svojih uporabnikov. Pomembno je razvijati bralno kulturo in upoštevati interese posameznih ciljnih skupin uporabnikov na svojem območju.

Načrtovanje nabave usmerjajo:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS št. 87/01, 96/02 in 92/15; ZKnj-1)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03),
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Uradni list RS št. 88/03)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS št. 29/03; Uredba)
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: 2018-2028
- Slovenske splošne knjižnic za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020
- Strategija razvoja Knjižnice dr. Toneta Pretnarja za obdobje 2016 – 2020

- Načrt nabave knjižničnega gradiva Knjižnice dr. Toneta Pretnarja 2019.

Ob naštetih splošnih kriterijih je posebna pozornost namenjena vsebinam načrtovanega nakupa, ki naj bi uporabnikom omogočil dostop do čim večjega obsega slovenske in tuje knjižnične produkcije za mlade in odrasle bralce, do povečanega izbora izvirnega slovenskega leposlovja (subvencionirana in nagrajena dela), kvalitetne prevodne leposlovne in strokovne literature (aktualna in nagrajena dela), strokovne in poljudne literature z vseh področij ter domoznanske produkcije (vsakoletna digitalizacija gradiva v sodelovanju z Mestno knjižnico - Domoznanski kotiček na spletni strani knjižnice).

Še vedno skrbimo za kvaliteten izbor neknjižnega gradiva (CD, DVD...)

Prav tako posvečamo pozornost zadostnemu številu naslovov periodičnih publikacij. Naši uporabniki lahko prosto dostopajo do večjega števila elektronskih publikacij in podatkovnih zbirk.

Vsako leto nudimo nov in s tem povečan izbor e-knjig. Knjižnica redno skrbi za njihovo promocijo v lokalnih medijih (glasilo Tržičan, Radio Gorenc), na domači spletni strani, na profilu Facebook in pri delu z uporabniki v izposoji.

3 Analiza in upoštevanje značilnih in posebnih potreb okolja, dopolnjevanje zbirke z gradivom za uporabnike s posebnimi potrebami in zagotavljanja enakosti zadovoljevanja ugotovljenih potreb okolja (informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe)

Odgovorna oseba za nabavo skrbi za premišljen in usklajen nakup. Pri tem upošteva tudi raznolike potrebe svojih uporabnikov. Premišljeno in transparentno gradi optimalno knjižno zbirko:

- s spremljanjem novosti književne produkcije želi doseči pravočasen nakup gradiva
- s spremljanjem, izbiro in nakupom subvencioniranih izvodov
- z zadostnim številom naslovov periodike želi zadovoljiti najširši krog uporabnikov
- s svojim delovanjem želi uporabnikom ponuditi aktualna področja stroke in leposlovja
- z vključevanjem novih medijev
- s posodabljanjem določenih strokovnih področij in izločanjem neaktualnega in uničenega gradiva
- s strokovno podprto ponudbo leposlovnih del zvišuje nivo bralne kulture in zadovoljuje kulturne potrebe uporabnikov
- spodbuja demokratično mišljenje v okolju, za katerega skrbi tudi s pravilnim odnosom do pisne dediščine (domoznansko gradivo)
- enakomerno zastopanost gradiva knjižnica doseže vsaj z enim izvodom za vsako enoto knjižnice, sicer se pomaga z izposajo med oddelki

Knjižnica z načrtovanim nakupom želi zadovoljne uporabnike, člane in potencialne nove obiskovalce knjižnice. Na ta način skrbi za dvig kakovosti življenja v lokalni skupnosti (tematska predavanja, sodelovanje z različnimi društvi, zavodi in posamezniki v občini npr. Društvo Diabetikov, Društvo upokojencev, Društvo slepih in slabovidnih ...) Zadovoljuje potrebe po leposlovnem in strokovnem gradivu, dviguje kakovost knjižnične zbirke, povečuje obseg neknjižnega gradiva na novih medijih, omogoča dostopnost do elektronskih gradiv na daljavo, motivira otroke za večjo uporabo knjižničnih storitev (vrtec na obisku, razred na obisku, ura pravljic, knjižnica s pravljico na obisku, sodelovanje pri predšolski bralni znački, družinskem

branju, poletnem branju, počitniških delavnicah, predstavah za otroke itd.). Za potrebe bibliobusa se redno uporablja med oddelčno izposojajo gradiva – tako, da so tudi uporabniki na terenu enako dobro oskrbovani, kot v osrednji knjižnici.

Z nakupom gradiva v letu 2019 želi Knjižnica dr. Toneta Pretnarja doseči optimalno ponudbo knjižničnega gradiva, informacij in storitev. Z njim želi uresničevati kulturne, informacijske, raziskovalne in socialne potrebe okolja, spodbujati informacijsko opismenjevanje, podpirati vseživljenjsko učenje in smotrno izrabo prostega časa.

4 Razvijanje branja, bralne kulture, bralne in informacijske pismenosti

Z načrtovanim nakupom bo Knjižnica dr. Toneta Pretnarja razvijala branje, bralno kulturo in informacijsko pismenost na območju občine Tržič. Z ustreznim svetovanjem v izposoji in z različnimi oblikami dejavnosti bo individualno in v skupinah popularizirala tako novo nabavljeno gradivo, kot tudi ostalo gradivo, ki je že nekaj časa v njenem fondu:

- Na torkovih dogodkih Dobimo se v Knjižnici dr. Toneta Pretnarja knjižnica seznanja obiskovalce z deli slovenskih avtorjev in slovenskih prevajalcev. Obiskovalci kasneje posežejo po branju predstavljenih del.
- Sredina potopisna predavanja pripravlja knjižnica enkrat mesečno. Med predavatelji so največkrat domačini (sodelovanje z lokalnim okoljem). Ta oblika dejavnosti popularizira branje potopisnih, planinskih, športnih in drugih poljudnih del, kot tudi izposojajo turističnih vodnikov.
- Prav tako ob sredah potekajo v knjižnici predavanja z različnih strokovnih področij (medicine, psihologije, varstva okolja ipd...)
- Vsak četrtek pripravljamo uro pravljic, ki pri otrocih spodbuja domišljijo in vzgaja ljubezen do knjig. Včasih uro pravljic nadomesti igrana predstava za otroke, največkrat v sodelovanju z lokalnimi skupinami iz vrtca ali društev.
- Knjižnica redno gosti vrtce na obisku in jim pripravlja ure knjižne vzgoje in knjižnične vzgoje.
- Knjižnica vsaj dvakrat letno s pravljico obiskuje vrtce.
- Projekt S knjigo do branja in znanja promovira slikanico domače avtorice. Z njo pripravimo v vseh razredih prvošolcev bibliopedagoško uro in vsakemu prvošolcu knjigo tudi podarimo.
- V okviru projekta Rastem s knjigo pripravimo ure za sedme razrede vseh treh osnovnih šol. Projekt zaključimo z obiskom znanega avtorja mladinskih.
- Predstavljamo kvalitetna dela za mlade (Zlato hruško).
- V okviru ur Razred na obisku se osnovnošolce poleg knjižne in knjižnične vzgoje seznanjajo tudi z iskanjem po katalogu Cobiss in drugih bazah podatkov, dostopnih preko knjižnice.
- Nadaljujemo s projektom bralna značka za odrasle - »Knjiga pojdi med Tržičane«.

- Nadaljujemo tudi s projektom »Družinsko branje«. Namenjen je razvijanju in spodbujanju bralnih navad pri otrocih. Z otrokom pri branju sodeluje vsa družina. Za določeno število prebranih knjig otrok prejme skromno darilo.
- V sodelovanju s Slovenskim društvom za terapijo s pomočjo psov »Tačke pomagačke« še vedno izvajamo ta projekt, ki je namenjen spodbujanju branja tistih otrok, v starosti od 7 – 12 let, ki imajo težave z branjem (manjše ali disleksija).
- Sodelujemo pri projektu Poletavci – poletni bralci. Tudi ta je namenjen spodbujanju branja in ga je razvila Mestna knjižnica Ljubljana. Namenjen je otrokom od 7 – 12 let in je potekal v treh poletnih mesecih, od junija do septembra.

5 Stanje in načrtovan obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva¹

Preglednica 1: Podatki o stanju knjižnične mreže

Organizacijska enota	Število prebivalcev	Število enot knjižničnega gradiva		Delež od celotnega nakupa	Odprtost / ur na teden ²
		zaloga	načrtovan nakup		
Občina Trzič	14.766	79.640	2.880	100%	
Osrednja knjižnica		74.330	2.530	87,85%	50
Bibliobus		5310	350	12,15	15,15

Knjižnica dr. Toneta Pretnarja s svojo osrednjo knjižnico pokriva celotno območje občine Trzič. Za zagotavljanje enakega dostopa do gradiva ima kot organizacijsko enoto mini bibliobus oz. potujočo knjižnico, ki obiskuje 21 krajev in stoji na 26. postajališčih v občini Trzič. Mreža potujoče knjižnice v občini Trzič je najgostejša v primerjavi z ostalimi (vir: G. Vodeb).

6 Načrtovan obseg nakupa naslovov po zvrsteh³; zastopanost knjižničnega gradiva različnih vrst, oblik in dostopnosti

Preglednica 2: Podatki o načrtovanem razmerju nakupa gradiva glede na zvrst

Priporočeno	Stroka 60%	Leposlovje 40%	Skupaj 100%
Načrtovano	1488	992	2480

Preglednica 3: Podatki o načrtovanem razmerju nakupa gradiva glede na namen

Priporočeno	Mladina 25-30%	Odrasli 70-75%	Skupaj 100%
Načrtovano	744	1736	2480

¹ Pri navedbah enot in obsega naslovov knjižničnega gradiva elektronskih knjig ne upoštevajte.

² Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS št. 29/03) v svojem 13. členu opredeljuje minimalni obseg obratovalnega časa knjižnice, ki je za posamezno vrsto knjižnic:
 - osrednja in osrednja območna: 8 ur dnevno, 5 dni v tednu, ob sobotah 5 ur,
 - krajevna knjižnica: 4 ure tedensko (do 2000 prebivalcev), 15 ur tedensko (do 6000 prebivalcev), 4 ure dnevno, 5 dni v tednu (nad 6000 prebivalcev).

³ Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2018): Priporočeno razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom je do 50 % naslovov leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah. Z velikostjo knjižnice se praviloma večja delež strokovnega gradiva. Delež knjižničnega gradiva za predšolske otroke, šolske otroke in mladostnike je praviloma 30 %. Knjižnica pri tem smiselno upošteva delež teh skupin med prebivalci ter prioritete med knjižničnimi vlogami.

Knjižnica bo upoštevala strokovna priporočila Standardov za splošne knjižnice (2005). Z ustrežno nabavno politiko bo skušala uravnavati razmerja za knjižnično zbirko v odstotkih nabave:

- strokovne literature 60 %, leposlovja 40 %,
- gradiva za otroke 30 % in 70 % za odrasle.

Načrtovani nakup v letu 2019 bo pokrival vsa področja UDK s poljudnoznanstveno literaturo in zahtevno strokovno literaturo. Tako bo zadostil potrebam po učnem in raziskovalnem gradivu uporabnikov. Realizacija bo seveda odvisna od višine zagotovljenih namenskih sredstvih Občine Tržič in Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

7 Načrtovan obseg nakupa in zastopanosti e-knjig v zbirki

Našim uporabnikom je bilo v letu 2018 na voljo 623 naslovov e-knjig. Kupljen je bil tudi nov bralnik, saj stari niso več delovali. Promocija Biblosa še vedno poteka: v lokalnem glasilu Tržičan, na lokalnem radiu Gorenc, na spletni strani knjižnice, družbenem omrežju Facebook ter pri sami izposoji v knjižnici. Opažamo vsakoletni porast izposoje e-knjig.

Naši uporabniki so si v letu 2018 izposodili 362 (do 9. 11. 2018) e-knjig. V lanskem letu 247, kar kaže na konstantno rast. K temu je v precejšnji meri pripomogla pestrejša ponudba izbora e-knjig.

V letu 2019 načrtujemo nakup osnovnega paketa in dodatnih naslovov e-knjig v skupnem številu 340 naslovov. Glede na potrebe lokalnega okolja po izposoji e-knjiga je nakup le teh realno načrtovan. Merilo za izbor je kvalitetna literatura, ki jo knjižnica vključi v zbirko e-knjig tudi na osnovi povpraševanja papirne verzije. Knjižnica kupuje po 1 izvod oz. naslov Poudarek nakupa bo tudi na kvalitetnih komercialnih naslovih, s tem privabljam nove uporabnike in pospešujemo e-branje.

8 Utemeljenost odstopanj od strokovnih priporočil pri načrtovanju

Po orientacijskih vrednostih MIK naj bi načrtovali 250 enot knjižnega gradiva na 1000 prebivalcev. Glede na razpoložljiva finančna sredstva, ki jih lahko načrtujemo, smo planirali 176,49 enot knjižnega gradiva na 1000 prebivalcev, kar pomeni 0,18 knjižnega gradiva na prebivalca. Pri načrtovanju nakupa števila tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici smo upoštevali orientacijske vrednosti MIK.

Kljub poznavanju strokovnih priporočil in želji po njihovem upoštevanju za optimalno nabavo so realne možnosti v knjižnici dovolj očitne. Sredstva Občine Trzič za nakup knjižničnega gradiva v letu 2019 ostajajo enaka, kar pomeni 43.031 EUR. Tudi pridobljena/odobrena sredstva za nakup gradiva s strani MIK so zadnja leta zelo primerljiva. Pri načrtovanju smo se torej držali realnih možnosti kot jih izkazujeta ustanovitelj in Ministrstvo za kulturo.

Knjižnica za leto 2019 tako načrtuje 43.031,00 EUR sredstev s strani Občine Trzič in 15.178,00 EUR od Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Znotraj načrtovanih in zelo verjetno zagotovljenih sredstev bo nabava gradiva potekala po predpisanih (načrtovanih) razmerjih.

Uporabnikom bomo manjkajoče naslove strokovnih del zagotovili z medknjižnično izposajo.

Razrez finančnih sredstev pripravi knjižnica po oddelkih, za katere se gradivo kupuje (splošni, bibliobus), ter glede na vrsto gradiva, (knjižno, neknjižno).

SREDSTVA za nakup knjižničnega gradiva po letih

	2017	2018	2019
Plan	58.351,00	58.263,00	58.209,00
MIK	15.360,00	15.232,00	15.178,00
Občina Trzič	43.031,00	43.031,00	43.031,00
Realizacija	58.391,00	58.178,00	

9 Zastopanost 15-ih odstotkov naslovov publikacij v javnem interesu v vsaki organizacijski enoti in vsaj 50-ih slovenskih založb, kakovost in aktualnost naslovov

V letu 2018 je knjižnica do sedaj (9. 11. 2018) kupila 248 enot subvencioniranega gradiva. Tudi v letu 2019 bomo zasledovali nakupa publikacij v javnem interesu. Le ta bo odvisen od izbora ponudnikov.

Pri nakupu gradiva v knjižnici sledimo izhodiščem za doseganje kvalitete in aktualnosti gradiva tudi z izborom čim večjega števila ponudnikov knjižničnega gradiva. V letu 2018 smo kupovali gradivo od več kot 150 različnih založnikov, samozaložnikov in distributerjev. Temu trendu bomo sledili tudi v letu 2019.

10 Povezovanje z deležniki v okolju (medknjižnična izposoja, osrednja območna knjižnica, druge vrste knjižnic) za izboljšanje vseh elementov knjižničnega sistema; promocija knjižničnih zbirk)

Knjižnica v procesu medknjižnične izposoje sodeluje s celotno mrežo knjižnic v Sloveniji. V letu 2018 ima Mestna knjižnica Kranj, kot osrednja knjižnica na Gorenjskem še vedno na voljo določena finančna sredstva, s katerimi krije stroške medknjižničnih izposoj med gorenjskimi knjižnicami. Prav zaradi tega se uporabniki naše knjižnice več poslužujejo te možnosti. V letu 2018 je knjižnica tako naročila gradivo že 197 enot knjižničnega gradiva (9. 11. 2018).

Pri domoznanski dejavnosti sodelujemo z Mestno knjižnico Kranj pri naslednjih projektih:

- *Digitalizacija:* Osrednja knjižnica Kranj digitalizacijo zagotavlja iz sredstev za območne naloge. V letu 2018 nadaljujmo z digitalizacijo drobnega tiska in plakatov. Vse digitalizirano gradivo bo dostopno preko naše domače strani.
- *Kamra:* zbiramo slikovno in ustno gradivo iz katerih sestavljamo zgodbe po posameznih tematikah. Le te objavljamo na portalu Kamra.si.
- *Gorenjci.si:* sestavljamo in objavljamo življenjepise ljudi, ki so kakorkoli povezani s Tržiško občino in le-te potem objavljamo na portalu Gorenjci.si, katerega koordinator je Mestna knjižnica Kranj. Tudi v letu 2018 bo objavljenih 10 novih prispevkov.
- *Domoznanski september:* MKK koordinira vsakoletni Domoznanski september, ki se odvija znotraj gorenjskih knjižnic. V tržiški knjižnici smo v preteklih letih v okviru tega projekta pripravili več večerov. Letošnji domoznanski večer nosi naslov 'Gor pa dol po pvac' - Bili so igralci.
- Z gorenjskimi splošnimi knjižnicami redno sodelujemo tudi na področju izobraževanj za strokovne delavce. Te pripravi ena knjižnica, udeležujejo se jih strokovni delavci iz vseh knjižnic. Konstantno sodelujemo tudi z izmenjavo informacij, mnenj, izkušenj in rešitev...

Datum: 9. 11. 2018